

Бр. 398
Луба Радавановић Кравац

БРАНИЧЕВСКИ ВЕСНИК

ОРГАН УДРУЖЕНОГ СВЕШТЕНСТВА
ЕПАРХИЈЕ БРАНИЧЕВСКЕ

Мај – Јуни

УРЕДНИК
СТЕВАН И. ПАЈЕВИЋ
арх. намесник

ПОЖАРЕВАЦ
Штампарија Ђорђа Наумовића
1935

БРАНИЧЕВСКИ ВЕСНИК

ОРГАН УДРУЖЕНОГ СВЕШТЕНСТВА ЕПАРХИЈЕ БРАНИЧЕВСКЕ

Данило Л. Поповић,
свештеник Вел. Селски

Седам Христових речи са крста

Предговор.

У јеванђелској повести о крстним страдањима и смрти Сина Божијег хришћанин је увек налазио, налази и налазиће неисцрпан извор за размишљање. У оним страшним часовима, када је Син Божији висио на дрвеном крсту, човечанство у име присутних на Голготи трудило се да одгонетне тајну драговољних страдања Спаситеља. И док су поред разбојника, који су били распети заједно са Христом, гледаоци пролазили сасвим равнодушно, дотле је крст Христов привлачио на се пажњу свију присутних. Па и саме разбојнике, који се превијаху од болова, занимало је питање: зашто страда Овај Праведник? И та гомила, која се ругала Христу није била моћна да одгонетне велику тајну: „Другима помаже, а себи не може помоћи“. (Лука 23,25).

И Христос је открио тајну. Он је одговорио на ово тешко питање, које му је предлагало човечанство. Тај одговор који се садржи у седам речи, које је Христос изговорио са крста, толико је значајан, да га може схватити и разумети само цело човечанство. И човечанство ево скоро већ две хиљаде година како непрестано размишља о овим речима Сина Божијег.

Па размислимо и ми, Срби, који смо у овом историјском развоју много патили и много страдали, као ретко који народ, бар сад пред овај наступајући велики празник — празник над празницима, — Христовог Васкрсења, о овом предсмртном завештању Сина Божијег и пођимо у своје животу стопама Његовим.

Прва реч.

„Оче! опрости им; јер незнају шта чине.“ (Лука 23,34).

Када су Христа довели на Голготу, место где ће да га распну, дадоше му да пије сирће, помешано са жучи. (Мат. 27,33).

По истраживању енглеског професора Оскара Џуни, наводи Светога Писма о понуди сирћета Исусу Христу, када је умирао на крсту, нису тачни. Он тврди да је Христу била понуђена једна врста вина „Морион вино“, које има јако успављујуће дејство.

Он је пронашао да су Египћани имали средства за наркозу која нису садашњим лекарима позната, а која су имала много боље дејство него ли средства која се сада употребљавају у нај-модернијим болницама.

Диоскоридес спомиње ово наркотично средство и саопштава како се прави. Он пише: „Ко попије нешто од овог вина пада у дубок сан, сличан смрти, те се човек у томе стању може сећи ножевима а да он не осећа никакав бол. Морион вино давало се често осуђеним на смрт, каже овај енглески професор. За време римског господарства у Палестини смртна казна се извршивала на крсту. Смрт би дошла тек после дугог времена из страховите патње. Дозволом Санхендрини јеврејске жене би дошле тако мученим и давале би им сунђер наквашен овим вином, те би осуђеници пали у смртни сан и умрли би без осећања бола. Ово је дато и Исусу на крсту, а не сирће. Сунђер са „морион вином“ њему је дала сестра Јуде Искариота која није могла гледати да се Исус тако мучи, а такођер је издајство њеног брата на њу силно утицало. Она је поткупила главног целата који јој је дозволио да даде Исусу наркотично средство. Али то је било узалуд, јер је Исус од страховитих мука, већ умирао и није могао отворити усне. Тада је она дала сунђер разбојнику Ханану, који је висио на крсту до Исуса. Овај је пожудно сркао сунђер и одмах је пао у смртни сан“.¹⁾

Казна разапињање на крсту, била је много тежа као морална него као телесна. Да би показали сву презривост према осуђенима, скидали су са њих хаљине. „Проклет је сваки пред Богом који је обешен на дрвету“, речено је у Св. Писму (5 Мојсијева 21,23). И заиста, само су велике зликовце кажњавали тешком и срамном казном.

А поднети сву горчину телесних и моралних мука могао је само човек, који није изгубио свест. Па и Христос је сачувао свест до краја. Ни једно исмевање, од стране прости гомиле на челу са јеврејским старешинама и архијерејима, није прошло поред Спаситељевих ушију и очију не запажено. Он је заиста био понижен, ниже од свију људи.

¹⁾ Часопис „Недеља“ број 213, стр 16—17.

Телесни болови и морална увреда доводе човека у раздраженост и испуњују његово срце злбом и пакешћу не само према кривцима његових мука, него и према невиним људима, па чак и неодушевљеним предметима. Из уста разапетих на крсту разбојника летеле су најгрђе поруге. Док су једни беснели, проклињали и пљували на своје непријатеље, дотле су други клели цело човечанство.

А какав је био према својим мучитељима и хулитељима разапети Син Божији?

У моменту, када је крст са разапетим на њему Христом био подигнут и присутни се зарадоваше, из уста Спаситељевих чуше се ове речи: „Оче! опрости им, јер незнају шта чине.“ (Лука 23,34).

За све време свога бављења на земљи Спаситељ је увек препоручивао људима љубав према непријатељима. „Чули сте да је казано: љуби ближњега свога и мрзи на непријатеља свога; ја вам кажем: љубите непријатеље своје, благосиљајте оне који вас куну, чините добро онима који на вас мрзе и молите се Богу за оне који вас гоне; да budete синови оца свога који је на небесима, јер он заповеда своме сунцу, те обасјава и зле и добре, и даје кишу праведнима и неправеднима.“ (Матеја 5,42—45).

Народ је много пута био сведок смирености и милосрђа Сина Божијег на земљи, али се на Голготи то милосрђе показало у свој својој божанској величини и савршености. Међа између милосрђа Небеског Оца и милосрђа Сина Његовог ништа је Зближење човека и Бога потпуно се остварило. Милосрђе према непријатељима, које је старозаветни човек сматрао својственим само Богу, сишло је на земљу и са крста је славило своју победу над човечанским пакостима. Па чак и свирепи и осветљиви Рим требао је да приклони своју горду главу пред свеопраштајућим милосрђем хришћанских мученика, који су се, по примеру Сина Божијег молили за своје мучитеље.

Али Син Божији није опростио само онима који га разапеше и исмејаше, већ је опростио и целом грешном човечанству: „Оче! опрости им; јер незнају шта чине“. Ето, дакле, где је узрок нашим свирепостима. Зверски инстикат пројављује се код човека често пута због тога што човек не види шта ради. И јеврејски народ, који се смејао Сину Божијем, заиста није видео шта је радио. Вођен заслепљеним вођама, тај народ заиста је био несрећан и достојан жаљења. Исмевањем Сина Божијег тај народ је мислио да тиме угађа Богу.

И Спаситељ је дубоко жалио духовно слепило народа. Још у почетку своје проповеди Он је, пролазећи кроз села и градове и гледајући људе, жалио их је, јер беху расејани као овце без пастира. (Матеја 9,36). У својој опроштајној беседи Он је, предсказавши ученицима својим њихову судбину, рекао у осталом: „Доћи ће време, кад ће сваки који вас убије мислити да Богу службу чини. И ово ће чинити, јер не знаше оца ни мене.“ (Јована 16,2—3).

Незнање истине може да заслепи чак и боље људе. Као пример може нам послужити највећи гонилац хришћана — Савле, доцније апостол Павле.

Кад духовна слепота доводи до свирепости чак и такве људе, као што је Савле, онда чему се можемо надати од обичних људи, који живе у мраку незнања? Њих не треба карати и осуђивати; њих треба просвећивати светлошћу истине. Па и Спаситељ у просвећивању види једно од најмоћнијих средстава за ослобођење људи од греха: „Познајте истину, и истина ће вас избавити.“ (Јована 8,32). А та истина јесте Христос. „Ја сам пут, истина и живот. Нико неће доћи к оцу до кроза ме.“ (Јована 14,6).

Друга реч.

„Заиста ти кажем, данас ћеш бити самном у рају.“ (Лука 23,43).

У своје учењу Спаситељ је непрестано објашњавао људима да се до истине коју је Он донео људима, може доћи само вером у Њега, као Сина Божијег. „Дя се не плаши срце ваше, верујте у Бога и у мене верујте.“ (Јована 14,1), — рекао је Он у својој опроштајној беседи. И заиста, обраћајући се ученицима Христовим и првим Његовим следбеницима, видимо, да их у почетку није вукло толико Његово учење, колико Његова личност, која је заиста била средство за улазак у царство Божије. „Ја сам врата; ко уђе кроза ме спашће се, и ући ће и изићи ће и пашу ће наћи.“ (Јов. 10,9).

И што год су људи били простији, они су се више приближавали Христу, јаче су осећали објављену истину. Да, само су прости и чисти срцем људи видели у Христу Божанског посланика. Чисто срце никад не vara човека. Тиме се само и да објаснити појава и жена и деце у броју Његових следбеника, који живе по преимућству осећањем. Деца су прва и најсвечаније поздравила долазак Христа, као Месије. Жене су прве објавиле радосну вест о васкрсењу Сина Божијег.

Христу и Његовој личности хитали су сви они који су били од људи презрени. Фарисеји и књижевници са највећом радошћу називали су Христа другом грешника и митаром. И заиста је међу отпадницима друштвеним Христос налазио истинске другове, и на подсмехе сумњивих и гордых Он је рекао једанпут ове велике речи: „Заиста вам кажем, да ће цариници и курве пре вас ући у царство Божије.“ (Матеја 21,31). Није случајно, већ вољом Провиђења десило се то, што је Христос био распет заједно са разбојницима, — са оним људима, који су највише од свију осећали потребу у милосрђу. И Господње милосрђе спасло је несрећне.

И разбојници су у почетку, следујући примеру архијереја, књижевника, фарисеја и њихових приврженика, исмејавали Христа, али смирени изглед Страдалника ускоро је променио расположење једнога од разбојника. И док се је његов друг смејао Христу, догле га је овај задржавао речима: „Зар се ти не бојиш Бога, кад си и сам осуђен тако? И ми смо још праведно осуђени; јер примамо по својим делима као што смо заслужили; али он никаква зла није учинио.“ (Лука 23,40—41).

Шта је се све догађало у души првога разбојника,¹⁾ незнамо, али нам за то душевно стање другога разбојника открива његова покајничка молитва. Сметнувши свој поглед са лица Страдалника-Праведника, разбојник је осетио у својој души нешто ново; светао лик Спаситеља расејао је његов духовни мрак и пред њега је изашла јасна слика свију злочина које је он починио. Он се стресао од страха и пун смирености, не смејући молити опроштај, — обрати се Христу и рече: „Опомени ме се, Господе! кад доћеш у царство своје.“ (Лука 23,42).

Хришћани! осећате ли ви сву дубину ове дивне молитве? Разбојник, који никада није чуо Господа и његово учење, једним моментом а из љубави према Христу, просвећује се истином и решава највећу тајну — о загробном животу, која нам је откривена Спаситељем.

Управивши Свој нежан и пун љубави поглед на кратко, покајничко лице разбојниково, и видећи у њему већ новог и кинда већ препорођеног човека, Христос га теши, говорећи му: „Заиста ти кажем: данас ћеш бити са мном у рају.“ (Лука 23,43). Под окриљем крста Христова може се сваки зликовац поправити. Нека сваки стане под то окриље; нека сваки упре свој поглед

¹⁾ Првим разбојником рачунао се онај што је био према нама с леве стране.

на пун љубави лик Христов, и тај ће га лик обасјати светлошћу истине, препородиће његову грешну душу, васпоставиће у њему прави човечији облик.

И звиста, погледајте на људе које је је свет презирао, који су били склови само на зло, како постају поборници истине, хероји добра, проповедници правде, носиоци духовне слободе и зачуђаваху цео свет својим чистим животом, својом љубављу, својом сталношћу, које врлине не могу поколебати ни најжешће казне ни муке.

— Наставиће се —

Зашто хришћани празнују недељу, а не суботу

(*прошву адвентиста — суботаша*).

Мисионар. Веома се радујем, љубазни слушаоци, што сте дошли у тако великом броју на данашњу беседу.

Свагда је корисно да се православни хришћани поучава у Божијим речима, јер само тада он може да зна, чим се обусловља спасење човека. Запамтите браћо, да је крај живота свакога човека смрт. А после? После суд, на коме „примимо сваки што је који у телу чинио или добро или зло“ (2 Кор. 5, 10), — т. ј. ко је у овом животу живео по Божјим заповестима, тај ће добити вечно блаженство, а ко је поступао према страстима свога грешног тела, грешним мислима ума и таквим исто осећајима срца, тај ће ићи у пакао, — место вечних мука.

А нарочито је у данашње време потребна поука у хришћанском закону, пошто су се појавили људи, који проповедају ново учење, које се не слаже с учењем наше Православне Цркве. Између осталог ти људи проповедају, да хришћани морају да празнују суботу, а не недељу. Такво учење ми не примамо, пошто се оно коси са Св. Писмом, исказима светих отаца и учитеља цркве и праксом хришћана свих векова, што ћете видети на данашњој беседи. А сада казаћу вама само то, што ми светкујемо недељу за успомену најважнијег догађаја у историји хришћанства — васкрсења Христова, без чега не би постојала наша вера (1 Кор. 15, 14). А субота то је старозаветни празник, јеврејски празник, који је био сев наше недеље и који је по речима ап. Павла, укинут. (Јебр. 9,10).

Даклем, молим вас, браћо, пазите, стојте у вери, мушки се држите, утврђујте се (1 Кор. 16,15).

Адвентист. Сви апсолутно морамо да празнујемо не недељу, а суботу, пошто је, како квже Свето Писмо, Бог благословио и осветио седми дан још у Едему: „и благослови Бог седми дан и посвети га, јер у тај дан почину од свих дела својих, која учини“ (1 Мојс. 2,3).

Мисионар, У великој си заблуди, ти и твоји једномишљеници, када тврдите, да је Бог благословио и осветио суботу још у Едему, т. ј. да се празновање суботе отпочело још при Адаму. „Субота“ значи одмор. То је једини значај ове речи. Закон каже „шест дана ради, а седми је субота за одмор“ (2 Мојс. 31,15). Није био потребан за прве људе — Адама и Еву — одмор, празновање седмог дана, јер је у рају био свакидашњи празник, храну први људи су добијали без заморног труда. Тек после прародитељског греха, речено је људима да „не се с муком хранити до својега века“ (1 Мојс. 3,17). Али и после тога нигде не налазимо у Св. Писму да се људима нешто прописује односно седмог дана. У првој књизи Мојсијевој нема заповести да се празнује седми дан — субота и нигде се не прича да је неко од патријараха: Ноје, Аврам, Исак, Јаков, Јосиф и др. празновао суботу, и ако нам се прича о обрезвању, алтару, жртви, клетви, браку и др. Први пут се спомиње субота као дан за одмор у II књизи Мојс. гл. 16, 22—30. То је било 2500 година после створења света. То је била нова заповест за Јевреје. У петак је Мојсије казао народу: „сутра је субота, свети одмор Господу“ (ст. 23). у суботу је он казао: „данас је субота Господу“ (ст. 24). „И одмараше се људи седмог дана“ (ст. 30). Ове речи показују јасно, да су синови Израилеви почели тада и тамо (у пустињи да се одмарају у седми дан. Празновање суботе за њих је било нешто ново. Њихово ослобођење из Мисира означава нову еру у њиховој историји. Много места из Св. Писма потврђује то. Навешћемо неколико таквих.

1. „И изведох их из Мисирске земље и доведох их у пустињу и суботе им дадох“. (Јез. 20, 10—12).

2. „И сећај се да ти беше роб у Мисирској земљи и Господ Бог изведе те отуда руком крепком и пространом мишицом зато ти Господ заповеди да чуваш суботни дан“ (5 Мојс. 5, 15)

3. Господ Бог наш учини завет с нама на Хориву. Није с оцима нашим учинио тај завет, него с нама, који смо данас ту

сви живи" (5 Мојс. 5, 2.3). После долази понављање 10 заповести, које се односе на завет и др.

Даклем, празновање седмог дана, као дана посвећеног Јехови, споменуто је први пут после изласка из Мисира и нема трагова од његовог празновања у патријаршијска времена.

А што се тиче речи „и благослови Бог седми дан и посвети га“, потребно је примити к знању следеће.

У Св. Писму као и у другим књигама, често се спомиње о догађајима, који су се десили после, или се наводе разлози доцнијих закона и установа.

На пример, у истој глави Постања при описивању раја говори се „једној је (реци) име Фисон, она тече око цијеле земље Евиљске, а ондје има злата и злато је оне земље врло добро; ондје има и бдела и драгога камена ониха" (ст. 11—12). У овим речима истакнуто је то, што је пронађено после злато и драго камење); ваљда у рају није било златног рудника и сумњиво је да је Адам могао да зна квалитет злата („злато је... врло добро“).

Или још примера: „а дванајест апостола имена су ова: први Симон, који се зове Петар; Симон је био назват Петром после бирања апостола; „и Јуда Искариотски који га и предаде" (Мат. 10, 2 4). И ту се спомиње један будући догађај односно Јуде, кад се први пут о њему говори, мада је његово издајство било тек после годину дана.

Исто тако, кад је Мојсије — аутор Петокњижја — први пут споменуо седми дан рекао је и за његово освећење, и ако је то било много времена после тога. Речима „и почину Бог у седми дан од свих дела својих која учини“, Мојсије означава један од узрока, зшто је Бог посветио суботу.

Адвентист. Добро, нека буде по вашем, да је субота као дан одмора први пут споменуто у II књизи Мојсијевој гл. 16, 22—30 и да њу нису празновали патријарси, да прочитамо сада чак и за дете разумљиву заповест Божју.

„Сећај се дана од одмора да га светкујеш. Шест дана ради, и свршуј све послове своје, а седми је дан одмор Господу Богу твојему; тада немој радити ни једнога посла, ни ти, ни син твој, ни кћи твоја, ни слуга твој, ни слушкиња твоја, ни живинце твоје, ни странац који је међу вратима твојим. Јер је за шест дана створио Господ небо и земљу, море и што је год у њима; а у седми дан почину; за то је благословио Господ дан од одмора и посветио га" (2 књ. Мојс. 20, 8—11).

Даклем, сам је Бог наредио да се празнује субота и ми то чинимо.

Мисионар. А откуда сте прочитали то место, из Старог или Новог завета?

Адвентист. Из Старог Завета.

Мисионар. А зар ви, адвентисти, не знате, да је стари закон укинут, тај је закон био сенка Христових спасоносних и икупитељних добара (Јевр. 10,1—3). Жртве, крв, пасха, приноси за грех, жртвеници и др., — све је то показивало Христа. Кад је Христос (предмет у упоређењу са сенком) дошао, овда је закона (сенке) нестало. Сам је Христос казао: „Закон и пророци до Јована беху“ (Лук. 16,16). А да је стари завет укинут, то се нарочито јасно види из посланица ап. Павла, Јеврејима и Галатима.

Навешћемо неколико таквих места.

1. „Кажите ми, ви који хоћете под законом да будете, не слушате ли закона.“ Јер је писано да Аврам два сина имаде, једнога од робиње а другога од слободне, по обећању. Које значи друго: јер су ова два завета: један дакле од горе Синајске, која рађа за робовање, и то је Агар. Јер Агар значи Синај гора у Арапској, и пореди се са садашњијем Јерусалимом, и служи са дјецом својом. А горњи Јерусалим слободна је, која је мати свима нама. Јер је писано: развесели се нероткиња која не рађаш; прокини и повичи, ти која не трпиш муке порођаја; јер пушта има, много више дјеце него ли она која има мужа. А ми смо, браћо, по Исаку деца обећања. Но како онда онај што се роди по тијелу гоњаше духовнога, тако и сад. Али шта говори писмо? Истерај робињу и сина њезина, јер син робиње неће наслиједити са сином слободне. Тако, браћо, нијесмо дјеца робињина него слободне.“ (Гал. 4,21—31).

У наведеном месту из Св. Писма, апостол се служи једним јаким доказом да покаже, како је стари завет укинут. Он то ради помоћу једне алегорије, у којој су четири главне личности: Агар, Исмаил, Сара и Исак. Овде две жене Агар и Сара представљају два завета: Агар завет „од горе Синајске“ који рађа у ропство, а Сара представља Јерусалимски завет, који постаде кроз Исуса Христа и тај завет чини људе слободнима. Два сина једног оца (Аврама) претстављају оба завета: Исмаил — Јевреје, а Исак хришћане. Завет са Синајске горе био је ропство, и апостол предупређује галатијску браћу „да се не стављају под јарам ропства“ (5, 1). „Истерај робињу и њезина сина“, каже ап.

Павле. Не може да се створи јаснији израз за учење, да је стари завет укинут. „Тако, браћо, нисмо дега робињина него слободне“. Нисмо под Синајским заветом, него под новим благодатним заветом у Исусу Христу. Та два завета се не мешају или не сједињују у једном истом срцу нити у једно исто домостроитељство. Зато, ако примиш Христа, то значи да ћеш протерати Агару и стари завет са његовом суботом, а ако држиш суботу, то значи да избацујеш Христа.

2. „А сад доби (поглавар свештенички) бољу службу, као што и посредник бољег завета, који се на бољијем обећањима утврди. Јер да је онај први без мане био, не би се другоме тражило мјесто. Јер кудећи их говори: ево дани иду, говори Господ, и начинићу с домом Израилевијем и са домом Јудинијем нов завет. Не по завету који начиних с оцевима њиховима у онај дан кад их узех за руку да их изведем из земље Мисирске; јер они не осташе у завјету моме, и ја не марих за њих, говори Господ..... Даћу законе своје у мисли њихове, и на срцима њиховима написаћу их, и бићу им Бог, и они ће бити мени народ.... А кад вели: нов завјет, први начини ветхијем; а што је ветхо и остарјело, близу је краја“ (Јевр. 8,6—10, 13). „Овде се јасно износе два завјета. Синајски се назива „први завет“, завет са манама, који је „ветхи“, „остари“ и „близу је краја“. А нови завет назива се „други завет“, „бољи завет“, написан у мислима и срцима.

3. „Укида прво да постави друго“ (Јевр. 10,9).

Из наведених места апостола Павла види се, да је стари завет укинут, а с њим јеврејска и ваша адвентистичка субота.

Адвентист. Ваша су претходна разлагања, господине, као сапуњиви мехур, јер ви сте сасвим испустили из вида, да се у св. Писму разликује два закона: Божји закон, који је десет заповести и закон о обредима: жртвама, празницима, свештеничкој служби и др. Тај је закон донешен због греха да буде слика и сенка од Христа, који ће доћи (Јевр. 10,1—4; Кол. 2,14—17 и др) Бог је начинио разлику између закона десет заповести и закона о обредима, јер је први сам написао и наредио, да се метне у ковчег, а да се други остави поред ковчега (5 Мојс. 31,24—26). Обредни је закон изгубио своју важност у тренутку кад је Христос пролио крв своју. (Кан. 2,14)

Мисионар. Слушајући ваше претходне речи, ја сам се сетио речи ап. Павла, који за неке учитеље каже, да они „не разумеју ни шта говоре ни шта утврђују (1 Тим. 1,7).

„Морални закон“ „обредни закон“. Међутим Св. Писмо не чини такву разлику. Да су први хришћани стајали на вашем суботашком гледишту, овда би они, кад су Христос и Павле проповедали о закону, често прекидали ове питањем: „који закон“ обредни или морални? Но таква питања никад нису задавана, зато што су сви знали, да је само један закон — Петокњижије. Ако су два закона дата Израилу, онда је чудновато, да се о њима не спомиње у Библији. Ако је један био укинут, а други није, онда је чудновато, да их ап. Павле не разликује, када је требало тако много говорити о закону; он није казао: „морални закон“, „обредни закон“, он каже само „закон“ и ништа више. Појам „закон“ обухвата све захтеве моралне, грађанске и обредне, десет заповести и остало. Извешћемо неколико примера. Ап. Павле каже: „жене ваше да ћуте у црквама, јер се њима не допусти да говоре, него да слушају, као што и закон говори“ (1 Кор. 14,34). А где то закон каже? У 1 књ. Мојс. 3,16. Закон каже „не зажели“ (Рим. 7,7). Где каже? У 2 књ. Мојс. 20,17. „Учитељу која је заповест иајвећа у закону“, запитао је законик (Мт. 22,36). „Љуби Господа Бога својега свијем срцем својим и свом душом својом, и свом мисли својом“ (Мт. 22,37). То је узето из 5 књ. Мојс. 6,5. „Љуби ближњег свога као самог себе“ (Мт. 22,39) То је узето из 3 књ. Мојс. 19,18. Још једно. „Или нисте читали у закону како у суботу свештеници у цркви суботу погане, па нису криви“ (Мт. 12,5). То је и 4 књига Мојсијева 28,9.

Сва наведена места обухватају свих пет књига Мојсијевих као „закон“.

А ево обредног прописа „донесоше родитељи дете Исуса да сврше за њега закон по обичају“ (Лук. 2,27), т. ј. да принесу прилог (жртву) ст. 24.

Грађански прописи „а преступајући закон заповедаш да ме бију“. (Дел. ап. 23,3,) рекао је апостол Павле првосвештенику Ананији.

Запамтите увек се каже „закон“. После овога излази, да је дељење закона Мојсијевог на два оделита закона: морални и обредни суботашка измишљотина и да су десет заповести само део закона, а не сами закон. Сем тога, наведена места из Св. Писма доказују, да књига закона, која је била метнута покрај ковчега завета није била сва обредна и да је садржала у себи чисто моралне заповести. Ради боље јасноће последње тезе, навешћемо још неколико примера.

„Дошљаку немој чинити криво нити га цвелити. Немој цвелити удове и сироте“ (Изл. 22,21—22), „не иди за множином на зло“. (Изл. 23,2) „будите свети“, „не иди као опадач по народу свом“, „не буди осветљив и не носи срдње на синове народа свога“ (3 Мојс. 19,1,16,18). Да књига закона, метнута на крај ковчега завета, садржи моралне прописе, то потврђује и ап. Павле када говори „писано је, проклет сваки који не остане у свему што је написано у књизи законској да чини“ (Гал. 3,10). А где је то писано у књизи закона? У 5 књ. Мојсијевој (27 гл.) где налазимо проклетство за идолопоклонство (ст. 15), за ружење родитеља (ст. 25). Чак у књизи закона налазе се две заповести које су главније од заповести на каменим плочама. Те су заповести: воли Господа Бога свога свим срцем својим... љуби ближњег свога као самог себе. О овим двама заповестима виси сав закон и пророци (Мт. 22,36—40). То су две заповести у књизи закона (5 Мојс. 6,5; 3 књ. Мојс. 19,18), ниједна од њих се не налази у десет заповести и ниједну од њих није написао Бог, нити су оне исечене на камену. И поред свега тога, те су заповести биле највеће од свих; значи да су највеће заповести у књизи закона, а не у каменим плочама.

А сада, драги мој пријатељу, ваше речи о сапуњавом мехуру приложите себи и вашим наводима, пошто је Св. Писмом било доказано, да је закон недељив и да књига закона садржи у себи сем обредних и моралне заповести.

Адвентист. Сачекајте мало да ми враћате сапуњави мехур, а објасните ми ево шта: ако закон обухвата све заповести, онда зашто су десет заповести биле издубљене у камену и остављене у ковчегу, а о томе ви сте прећутали.

Мисионар. Одговарам. У оно време, када је дат закон, био је обичај, да се за спомен договора између две стране избира извесан предмет за исти завет или договор. Ево, вам примера:

1. Јаков је направио стуб као сведока за свој обет пред Богом. (1 Мојс. 31,45—48)

2. Кад су Јаков и Лаван закључили завет „накупише камења и сложише га на гомилу. И рече Лаван: „ова гомила нека буде сведок између мене и тебе“ (1 Мојс. 31,45—48).

Тако је и у овом случају. Тек што је био закључен свечан завет између Бога и Израиља, Господ им је дао камене плоче, да их чувају на свагда као сведока или „сведочанство“ тога договора. Због тога су оне и назване „плоче сведочанства“ (2 Мојс. 31,18). И те плоче „служба смрти која је у камену изрезана

словима“ (2 Кор. 3,7) Христос је „укинуо“ (Јевр. 10,9) и „поставио друго“ (Јевр. 10,9), што је заменило стари завет дати Израјлићима на Синајској гори и чиме је суботу отерао у вечни гроб.

Адвентист. Не журите, господине, са испраћајем суботе у вечни гроб Ви говорите, да је Христос укинуо први завет и поставио други. Не укида се то, што је установљено до века. Слушајте што говори Господ Бог: „зато ће чувати синови Израиљеви суботу празнујући суботу од колена до колена заветом вечним. То је знак између мене и синова Израиљевих до века (2 књ. Мојс. 31,16—17). А „у Бога не би да и не, него у њему би да“ (2 Кор. 1,19).

Мисионар. Драги сабеседнице, не ја говорим, да је старо укинуто, а постављено је ново, а велики ап. Павле по надахнућу Св. Духа: „укида прво да постави друго“ (Јевр. 10,9), и у другом месту: „старо прсје, гле све ново постаде“ (2 Кор. 5,17). Зато апостол и каже: „чувајте се од сечења“ (обрезања), а стало бити и од суботе, јер је и она по речима Бога морала да буде укинута: „и укинућу сваку радост њезину (духовне блуднице — народа израиљског), светковине њезине, младине њезине и суботе њезине и све празнике њезине“ (Ос. 2,11).

А што се тиче ваше примедбе, да је празновање суботе установа вечна, те и она ни уколико не мења ствар због следећих разлога. Речи: „век“, „вечан“, „вечно“, „до века“ у Светом Писму употребљавају се у различним смислима. Потврдимо то примерима.

— Наставиће се —

Прота **Већеслав Јаковљевски**,
парох барски.

Који ми се писац из светске књижевности највише свиђа и зашто?

Горње питање је, уопште, једно од најзанимљивијих питања која се човеку могу поставити. Јер, знаста, још важи оно правило „С ким си онаки си“. А с ким се један лепо образован човек више бави до са неким писцем, који му се свиђа више но сви остали писци? Писци су наши најбољи другови, и најкориснији. Али и међу њима их има различних, има чак неких с ко-

јима се много дружити за понеког није увек добро (колико је њих извршило самоубиство држећи се много с Гетеовим „Јадима младога Вертера?) По томе кога писца неки човек највише воли можемо прилично сигурно судити и о његовом карактеру части, животу итд.

Зато смо и рекли да је питање нама постављено једно од најзанимљивијих питања уопште.

„De gustibus non est disputandum“ је стара латинска пословица, али је ваљда још старија она друга „nulus effectus sine causa“: — ако се о укусима не може расправљати, могу им се наћи узроци; ако нам се једна ствар свиђа, значи да постоје узроци због којих се она свиђа.

Иста ствар је и с великим писцима: разни људи воле разне писце, али увек постоје узроци који чине да им се они свиђају а не други писци. Они воле баш те писце, а никако друге или зато што су им слични по темпераменту, или што су их највише и најпре читали; или због њихових мисли, или због њиховог стила; или зато што се слажу с њима; — тек због нечег их воле.

Од свих писаца из целокупне светске књижевности, уколико је познајем највише ми се свиђа Достојеvски, *Фјодор Михаилович Досvојеvски*, тај највећи Рус, најдубљи човек, најбољи књижевник и најјачи пророк, најстрашнији бич човечанства и најблажи утешитељ његов; патник и бедник, човек и Бог, најузвишенији силник и најпониженији слабић, највећи мученик телесних страсти и највиши проповедник чистоте; он који је једини видео Истину и једини тражио Љубав и Правду.

Њега сам читао кад је у мени вихорила срећа, кад сам лудо од радости; њега сам читао кад ме је рушио бол; — он ме је у срећи опомињао на патњу, у болу указивао достојанство. Њега воле и дрхте пред њим највећи силници света, они који не презају ни пред чим, они којима „закон лежи у топузу“, — јер их је он знао боље но они сами себе, јер је био јачи од њих; њега воле и пред њим су јаки сви бедници и слабићи људски — јер их је он волео више но себе и био пониженији и слабији од њих.

Достојеvски је најслабији човек и најјачи Бог; песник и пророк; он је брод што, шибан муњама и тучен громовима, јури кроз узбуркано море грехова и патња људских тамо куд се светли Истина и Спасење; — Достојеvски је најокорелији грешник и најчистији светац; човек који је најбоље познавао људску душу

и изнео је у својим делима снажније но ико; најстрашнији бунтовник против Бога и најпонижнији скрушеник пред Њим; он је владар душа, закон страсти, канон греха, анђео чистоте, пророк и судбина људи.

Достојевски је највећи геније кога је човечанство дало.

Тако, Достојевски на први поглед изгледа сав у контрастима, у противностима, гоњен и мучен својом природом и својим генијем, теран из једне крајности у другу, час понижен час силан; час грешник, час светац; час окрутан, час милостив; никад миран, никад спокојан, никад срећан — сем онда кад су сви најнесрећнији: тренутак пред епилептичну несвест; изгледа да сам себе, сам своју немилостиву многоструку природу — није могао у себи да умири и да сложи, него је растрзан њом остао као распет на крсту, као Христ кога је толико волео и на кога је тако умео хулити; изгледа да је био подељен на више делова но његов бедни двојник из истоимене новеле, да је био гори злочинац и развртник но његов Раскољников, Свидригајлов, Ставрогин, Фјодор, Иван и Мића Карамазов и бољи чистунац, и бољи, но његов Аљоша Карамазов, и Зосима, и Соња Мармеладова, и кнез Мишкин — а није, није никако, него је он био само човек који је потпуно познавао природу људску и тако је и изнео, са свим њеним страстима и свим њеним добротама, са свима пороцима и врлинама; није, него је он само био оличење вечито немирног и патничког духа људског; није, него је но био јединствен као ретко ко и измирио је у своме великом духу свете противности гледајући их с високог становишта Беде и Прозности људске; није, јер је он подједнако волео и циничког и злочиначког развртника Свидригајлова, и благог и анђеоски чистог Аљошу Карамазова: јер је знао да је Свидригајлов гоњен природом и да је и он бедан и исто толико достојан сажалења колико и Аљоша, колико и бедна проститутка Соња Мармеладова, која страда на правду Бога, није он био разједињен, није био раздвојен, него је он био само једна велика душа и једно велико срце, један велики човек широког духа који је у себи спајао и мирио све супротности, који је све знао, па зато све и опраштао; геније који је у себи измирио Бога и Сатану.

Достојевски у многим стварима стоји изнад свих писаца: он је ненадмашан у изношењу и разумевању душе људске, он боље но ико зна наше најтананије жеље и најскривеније побуде; он је ненадмашан у описивању свих могућих карактера и типова

— од највећих злочинаца до најсветијих праведника; ненадмашан у виђењу целокупног човечанства и у сагледању судбине његове као и у прорицању даљег хода човековог; ненадмашан у дубоком појимању живота и бивања; ненадмашан у третирању свих проблема који из основа потресају живот човечанства; ненадмашан у свем својем делу и казивању, јер је он сам био све оно што је изнео у својим личностима, јер је он сам био двојник као његов „двојник“, и епилептичар као његов „идиот“ кнез Мишкин и његова „браћа Карамазови“, и коцкар као његов „коцкар“, и робијаш као људи из његовог „мртвог дома“, и утонуо у земљу као његов човек из „подпоља“ (подрума), и лудо заљубљен као његов Рогожин, и стражник као његом Свидригајлов, и патрик као његова Соња, и „бедни људи“, и понижени и увређени“, и добар као Аљоша Карамазов, и благ као Девушкин, и праведан као старац Зосима.

На једном малом примеру видећемо колико он дубоко разуме душу људску, колико продире до најтајнијих мисли и жеља човеко их, скривених и самоме човеку, колико зна да погоди суштину човекову:

...Бал свечани код губернатора описује Достојејевски на једном месту својих „Злих духова“. Сви присутни званични, свечани, утегнути, укочени, пуни страха и понизности пред губернатором, сви слушају најпажљивије и најпонижније што говори губернатор и сваки се труди да на лицу изрази што је могуће јаче поштовање и удивљење за губернаторову ненадмашну памет и духовитост. А све је то неискрено, извештачено, сви лажу јер сви зависе од губернатора и плаше га се. А губернатор прича, прича, поносно, самоуверено, сигуран у своју власт и моћ, у своју духовитост и силну јачину мозга, прича: „Ето, тако вам је то! Не дам ја никоме да ме вуче за нос! Никоме!“ А у пола те свечане и самоуверене речи гувернаторове устаје Никола Ставрогин, дивни, хладни и независни Никола Ставрогин, прилази губернатору, хвата га за нос, и води га, запрепашћеног пред запрепашћенима, кроз целу салу, вукући га за нос...

Колико се пута у сваком од нас јавља ето баш таква жеља, таква чудна, немогућна, луда жеља, и колико нас је пута гонило нешто да учинимо што лудо да нам се цео свет зачуди, гонило неодољиво; колико смо пута лудели да је сузбијемо нашим слабачким разумом?! И колико је ту, у овој малој сцени, схватања душе човекове?!

За то познавање душе људске даћемо још један пример из безброј примера који се налазе на свакој страни Достојевсковог дела.

...У „Браћи Карамазовима“ Достојевски прича како Димитрије Карамазов хоће да убије свога оца, Фјодора Карамазова, јер му је отац, за новац, довео к себи у кућу његову (Димитријеву) љубазницу, иначе полупроститутку, Грушењуку. Ноћ је, тешка. Мића Карамазов узима секиру, прескаче се преко ограде, улази у двориште очево, куца на прозор да га отац отвори; и чека, спреман за смртни удар, да на отвореном прозору лупи оца секиром, да му расцепи главу, да улети у кућу узме новац и Грушењуку и оде да се опија до бесвести вином, густим као крв, и топлим, заносном Грушењком. И — прозор се отвори, сви су живци у Миће Карамазова напети, мишићи се затежу, притежу секиру чвршће и покрећу је, лагано и недољиво, на удар; а прозор је отворио отац Мићин, Фјодор Карамазов; у руци му свећа, рука му дрхти, очи му зуре да виде ко је то, он је дебелушкаст, подбуо од пића, и сад дрхти, нешто од страха да то није на прозору Мића, а нешто од страсти да није Грушењка, јер он тек чека Грушењуку, она још није дошла, а Мића то не зна; старац дрхти, свећа му дрхти, он зуре очима које не виде више добро, уста му се купе од сласности у нади да је то Грушењка, и кесице испод очију му се грче, Мића угледа таквог старца — и, одједном, кад је већ недољиво замахнуо секиром, Мића се згади на ту болесну старачку страст и сажали на бедну слабост старца који дрхти пред њим, зауставља смртоносни покрет секире, баца секиру и бежи, бежи...

Из овог примера се види да је Достојевски разумевао душу човекову боље но икоји психолог. Колико је овде дубоког схватања да и најмања стварица утиче на најсудбоносију одлуку човекову; да само један зрак, један цвет, један поглед, један покрет, једно бедно дрхтање старца може да измени све; — да је нос Клеопатрин изменио судбину света!

Исто тако запањујући су примери разумевања душе човекове и онај кад кнез Вронски у „Пониженим и увређеним“ прича ономе који пише роман: „Зар никад нисте осетили неку луду жељу? Знате ли шта ја радим? Ја радим као онај који је ишао по парку го, огрнут само једним дугим црним огртачем, и кад би срео кога на усамљеној стази, он би бацио огртач и остајао го пред њим и тако запрепаштавао људе; а немојте мислити да

је био луд, то не, никако!"; и онај кад Настасја Филиповна иде за Рогожином, иако зна да ће је от убити; и онај кад Раскољников стално мисли да сви знају за његов злочин; и онај., ох; шта их је, неизбројиви су!

Достојевски је изнео целокупну скалу греха, преступања људског, од најневинијих рђавих мисли до најокрутнијих злочина и целокупну скалу уздизања људског, очишћења од најдубљег греха, — само помоћу Јеванђеља, једне једине мале књижице. Достојевски је изнео најсташније покорне људске, показао најгоре душе, али ипак из целог његовог дела зрачи једна утеха: на дну је човек добар, на дну је аићео, и зато се све може поправити и из његовог дела, уз целе те поворке бедних, понижених, увређених, злочинаца, идиота, двојника, грешника, блудника, страчника, патника, из свих тих „мртвих домова“ његових у којима се одгајају бунтовници против Бога и закона, они који ће отерати Христа и они који ће враћати Богу „улазницу за живот“ из свег тог мора кала, греха и нискости људске, из свега избија ипак једно утешење, једна нада, једно очишћење, над свим тим светлуца у непрегледном мраку боли и греха — крст, крст на коме је распет Он; Крст — симбол милости божје и сведочанство доброте људске.

Зато је Достојевски највећи Утешитељ, онај који казује пут Спасења, онај који преко свих мука, патња, болова иемира води у срећу, радост, мир.

Достојевски је проживео један од најмучнијих живота људских уопште: он је целог века био гоњен оскудицом, он је толико пута гладовао; он је целог века био мучен болешћу — страховитом епилепсијом, која му никад није дала ни часа слободног, непомућеног уживања; он је целог века био растрзан страстима: он је последњи новац давао на коцку и остајао сам, без ичега, без пријатеља, гладан и неодевен у туђем граду, у туђој држави, и тада, тако бедан и без новца само да пошље писмо у Русију и да тражи хонорар за своје још не израђено дело — штајући по туђим парковима, кајући се за своју коцкарску страст — он је стварао своја дела гледајући пред собом широку Русију, мученицу и страшницу, са широким степанама и безкрајним небом и водама, гледајући њу, бесконачну, дивљу природну, у тим малим вешчачким парковима, поткресаним и уређеним; он је био робијаш, прогнаник сибирски, где је радио најмучније послове и за утеху имао само јеванђеље; он је био

осуђеник на смрт и стојао под вешалима и очекивао кроз коју секунду смрт, а ипак како пише, тад би намештао боље мараму око врата; он је био гоњен од оних који га нису разумевали и исмеван од оних који нису веровали у његов геније: он је купио у души својој најстрашнију горчину против људи; — и ипак је остао благ, добар, милостив, онај који све разуме и све опрашта, Христ у човеку!

И зато што је био такав, што је био и грешник, и стражник, и патник, и праведник, зато је и морао да да онолику галерију типова који су једни другима суште противности. Ми ћемо овде изнети само неколико из непрегледне множине њихове. Најпре „грешнике“ које је Достојевски дао на ванредан начин: ту је прво његов Свидригајлов из „Злочина и казне“, гоњен болесном страшћу према женама, који је с чедношћу жена увиштавао и целокупан њихов живот, и њихову наду и срећу, човек који увиђа колико је порочан и грешан, и који се зато најзад и убија после једне весело проведене ноћи. У ту групу гоњених страстима за жене долази и Никола Ставрогин, главни зао дух у „Злим дусима“, човек потпуно блазиран, кога не могу више да узбуђују нормална уживања и нормалне страсти, ако би се тако могло рећи, и који зато упропашћава још незреле девојчице, жени се хромом неком бедницом, чини најневероватније ствари, најнеочекиваније на свету; диже побуне и убија људе; а, у ствари је, бедан и јадан, јер све то ради да би нашао неко раздражење својим отупелим живцима, а не налази га, и тако сломљен, гледа у неизмерну мирну руску степену. Ту долази и Фјодор Карамазов из „Браће Карамазових“, родоначелник Карамазових, окорели стражник, човек који се утапа у вино и у топлу женску пут, старац већ који отима љубавнице синовима опијен вином, мрачним као гробови, човек који је цео век само за жене проживео; ту су и његови синови, Иван, бунтовник против Бога, Мића који само пије и јури за женама, као и отац, који за ноћ потроши сто хиљада рубаља у пијанчењу, Смерђаков, ваибрачни син, који тера Бога да покрене брдо па да верује у њега, човек који све речено у св. Писму схвата буквално, који убија оца зато што нема греха и најзад обеси самог себе; — ту је и Рогожин, занети љубављу Рогожин, који за љубав жене коју воли баца у ватру пред њеним очима да изгоре сто хиљада рубаља; — ту су најзад и две његове највеће страстнице. Грушењка, топла и сласна Грушењка из „Браће Карамазових“,

која се продаје само за велике паре, сва тело и пут, распупела као кајсија у зрењу, и која ипак воли чисто, нетелесно Аљошу Карамазова, и Филиповна, као и Рогожин из „Идиота“, коју Рогожин воли, сва неописива лепота што сија и пали као сунце, страсна женка која све воли и свима се даје и која ипак неће никог, него бежи Рогожину, занета његовим неодољивим очима, бежи њему да је убије у једној сцени која је најјача сцена страха у светској књижевности (ту Рогожин њу, мртву покрива цвећем да не заударз, спава крај ње да је чува и иде полако да је не пробуди). У групу грешника спада и Раскољников, бедни студент из „Злочина и казне“ који је за себе помислио да је Бог и то да докаже убио старицу лихварку и покајао се, слаб и немоћан, пред Богом; човек који је волео проститутку Соњу Мармеладову и који се очистио јеванђељем, јединим леком душевним који препоручује Достојевски. Насупрот њима стоји велика група праведника, њих који невинно страдају и ипак не куну Бога: најпре поменута Соња, најчистија проститутка на свету, која се продаје да би браћу спасла од глади; па њена мати, бедна туберкулозна жена, која, не гледајући на крв коју баца, иде да помогне својој деци и најзад умире угушена крвљу и љубављу; ту су кнез Лав Мишкин, идиот, човек који је хтео да добротом спасе свет, па није могао, но се опет вратио у идиотство, и Аљоша Карамазов који се спрема за велики пут Праведности; ту су сви они понижени и увређени, ту бедни људи, Девушкин у првом реду, Иполит из „Идиота“, бедни туберкулозни младић, који пише свој чудни опроштај са светом у коме најциничнији и најпонижнији, сломљен смрћу дечко хоће да ипак иза себе остави нешто у свету; ту Коља из „Браће Карамазових“ који као црв страда мучен туберкулозом док му његов бедни отац прича о путовању које ће правити, а немају новца ни хлеб; ту је читава легија оних над којима читалац Достојевског плаче незадрживо. Достојевски износи типове несаломљиво јаке воље као Кирилов из „Злих духова“ и неупоредиво слабе и отуд смешно бедне, као Степан Трофимовић из истог романа. Достојевски боље од свих познаје жену у његовом делу је пуно жена са типично женским ђудима: Лизавета и Каћа Петровна, генералица Јепанчина и ћерка јој Аглаја; он боље од свих зна масу и утицај сугестије на њу (проповеди и испитивања старца Зосиме); — једном речју, Достојевски боље но ико познаје душу човекову.

— Наставиће се —

Рад. Д. Лукић
VIII.

Улога Српске цркве у ослобођењу свог народа

Ако се мало више удубимо — загледамо у живот и историју једног народа, видећемо да ни један народ, нема своју историју толико светлу и мрачну колико наш. Давнашња прошлост нашег народа као и скорашња забележена је на страницама наше историје словима крвљу наших предака.

Они су одржали своје име Србин надчовечанским напорима и упорним борбама противу својих непријатеља, који су га кроз неколико столећа држали у ропству, одрођавали и без милости сатирали.

У току ропства нашега народа једино његово уточиште била су црква и православна вера. Благодарени цркви, вери и њеним достојним преставницима народ се у петвековном ропству и многим борбама јуначки одржао.

У историји сваког народа вера и свештенство играли су видну улогу и имали су вазда великог утицаја на живот народа и ток његових историских догађаја. Али, ни у једној народној историји није тако блиска вера и црква као у нашој историји. Вера и црква биле су оно, зашто је радо све жртвовало па чак и сам живот — за крст часни и слободу златну.

Историја српске православне цркве није ништа друго, већ сама историја нашег народа. У овој историји свештеници нису били само слуге божје и Божјег олтара, већ и највећи поборници заштитници свог народа и његове слободе.

У данима вековног робовања вера и црква биле су уточиште измучених и напаћених душа, а свештеници жртвујући себе стално су у народу одржавали дух и наду у ослобођење.

Било је више свештеника, који су са крстом у једној, а са мачем у другој руци, ишли пред својим саплеменицима и отворили пут слободи свога народа. Било је и таквих који су издигли на коцу и у моменту борбе тела са душом нису заборавили златну слободу свог народа. Они су са упереним погледом на небо храбро и још присебно, бодрили свој народ да истраје у очајној и крвавој борби и да очекује васкрс сјајне слободе. Историја српске православне цркве у ослобођењу свога народа пуна је патње и горких момената. Али је зато пуна сјајних тренутака, јер је одиграла главну улогу у ослобођењу.

Историја српске цркве почиње од оснивања српске државе а главну улогу игра тек почетком рада нашег највећег учитеља и просветитеља Св. Саве, сина Стевана Немање.

Овај велики српски просветитељ и учитељ својим трудом и радом учинио је, да створи 1219 год. самосталну хришћанску

цркву у Србији и да Срби из своје средине бирају архиепископа. Ова хришћанска црква у Србији доби чисто национални карактер, јер се од тог времена назва српском црквом.

Од Св. Саве па кроз цело петовековно ропство и све криваве догађаје до завршетка великог светског рата и стварања силне и моћне Југославије, увек је заузимао видно место наша црква, као и светле фигуре њених пастира, а нарочито Св. Саве који су водили своје стадо путем спасења и ослобођења.

Наша црква много је допринела стварању силне Душанове царевине, али је много више учинила на ослобођењу свога народа и стварању данашње моћне Краљевине Југославије.

Падом Ђурђевог Србије, Босне и Херцеговине, српска црква имала је око стотину година прекид у поглаварству. Вероватно, да је тај прекид био зато, што су Турци наметнули велики намет на патријаршију, патријаршија на митрополије и епископије, митрополити и епископи на манастире, цркве и њено свештенство. Услед оваквих дација и Турског фанатизма није могло бити енергичног рада, већ је настало затишје у сваком погледу, па чак су и сами главари својевољно напустили своје положаје. Овакво стање у Србији једва су дочекали Грци и искористили момент да остваре своју давнашњу жељу т. ј. да заузму њихова места.

Када је Султан Мухамед II поставио цариградског патријарха за поглавара свију хришћана без обзира на народност, онда се код Срба још више појачала жеља за ослобођење.

По домаћим изворима као и по причању страних очевидца у то време било је врло тешко стање у српској цркви и земљи. Манастири и цркве рушени су и пустошени, свештенство гоњено, а народ мучен и угњетаван. Рушење манастира, цркви гоњење свештенства и народа не учини да се угаси мисао на обнављењу Пећске патријаршије и прикупљању свију Српских цркви у једну заједницу, како би тако скупљене могле што боље и више радити на ослобођењу народа.

Црква, монаштво и свештенство као и њихова истинска служба свом народу с једне стране; учестани устанци у Српским крајевима и указане им помоћи из Приморја и Зете с друге стране, будило је и одржавало народну свест као и оспособљавало га да јуначки подноси све тешкоће и гоњења очекујући васкрс слободе.

Срби, Муслимани, који су узети као крвни данак и васпитани на царском двору, доспели су врхунац положаја у Турској

царевини, тако моћни доказаше да крв није вода. Међу њима био је Мехмед Соколовић, који је заузимањем и новцем свога брата Макарија успео код Султана Сулејмана II. да обнови Пећку патријаршију 1557 године и прошири њене границе до макусимума.

Тако обновљена Пећка патријаршија продужи да буде духовна жижа свога народа и постане његово политичко средиште.

У границама обновљене патријаршије дате су српском народу многе повластице. Благодет тих повластица одмах се је осветила. Манастири и цркве нису више рушени нити претварани у џамије, народ није гоњен и угњетаван као и раније већ му је дата потпуна слобода да подиже своје светиње манастире и цркве а у исто време дато му је слободно кретање.

Обновљена Пећка патријаршија та а је слободно могла мислити и радити на ослобођење свог народа. Патријарх обновљене Пећке патријаршије — Макарије, одмах је почео стварати планове на ослобођењу Србије. Но није могао много учинити на истом ослобођењу, јер је и сувише имао рада на зближавању Српског народа пећској патријаршији и спремању терена за рад и његових наследника. Његов синовац Саватије могао је отпочети рад на ослобођењу. Он је увидео да је једино средство за ослобођење народа подизање манастира. Искористио је дату повластицу, те је подигао Манастир Пиву у Херцеговини, одакле је долазио у вези са западом. Он је мислио пренети своју столицу из Пећи у Пиву, ради јачег зближавања са западом, али ову намеру не испуни јер га је смрт спречила.

У јавну борбу за ослобођење Српска црква ступи под вођство патријарха Јована. Онда се почело што већем зближавању и уједињењу Српског народа. Зароди се мисао на ослобођењу његовом сопственом снагом. Овладало је веровање, да ће Турска царевина пропасти и то ускоро. Нарочито кад је Хришћанска савезна војска одржала победу над Турцима код Лепанта. Пораз Турске војске, под Сиском и побуна Срба с оне стране Дунава и Саве под вођством Врњачког владике Тодора завлада Турска с једне стране, Аустрија, Пољска и Русија с друге стране, дадоше повода патријарху Јовану да побуни Србе у центру, као и оне у Банату и ступе у јавну борбу противу Турске за ослобођење.

У овом рату Турци победише.

Покушај за ослобођење остаде без успеха, а патријарх Јован плати главом.

Патријарх Пајсије промени правац његовог рада, и врати се политици Макаријевој. За време његовог управљања није било никаквих јавних покушаја на ослобођењу народа. Он је сав свој рад употребао на зближењу са Русијом.

То зближавање наставио је његов наследник Гаврило I, који је мученички завршио свој живот у Цариграду год. 1659. Каже се, да је ишао у Русију као претставник Балканских првака, који су били сачинили тајни договор за ослобођење од Турака.

Српска црква је продужила рад на ослобођењу народа нарочито за време патријарха Арсенија III.

Пораз Турске војске од стране Аустро—Угарске, пао је врло тешко Србима јер су Турци наставили још јаче да их прогоне.

Срби нису могли подносити оваква гоњења и патријарх Арсеније у друштву са Румунским војводом Јованом и бившим Цариградским патријархом Дионисијем изаслани су Архимандрита Исаију Руским царевима Јовану и Петру молећи, да их заштити од Турака.

За ову њихову намеру сазнали су Турци и Исаије је био ухваћен. Патријарх Арсеније морао је побећи у Аустро—Угарску да отуда наставља борбу. У Угарској наишао је Арсеније на згодан терен, јер сви Срби у Војводини радо су помагали акцију Арсенијеву.

После сеобе у Угарску Срби су добили новог патријарха Калиника, који је водио опортунистичку политику и склопио је компромис са Турцима, да престану са гоњењем српског народа. Српска црква поред свију страдања остала је јак духовни извор и расадник светлих традиција, које су оживљале прошлости Српског народа. Судбина Српске цркве и народа била је још гора под управом Арсенија IV. Аустро—Угарска у рату са Турском увукла је Српски народ. Њеним поразом Турска је излила свој гњев на Србе тако да су Срби морали поново тражити уточишта код Срба преко Дунава и Саве, ту дође и до друге сеобе Српског народа у Аустро—Угарску, која је била страшнија од прве сеобе, и фаталнија за Пећску патријаршију. Оваквим радом и политиком Српске цркве и патријаршије, њеног вође као и свештенство, Турци су увидели колика им опас-

ност прети зато су поставили за патријарха Српске цркве грка Јанићија III. Овај патријарх беше први гонитељ српских епископа и свештенства.

Јанићије Караџа Грк писао је Султану како српски патријарси и епископи због свог национализма увек издају Турску и издаваће је. На ово његово писмо добио је место патријарха, али је морао доцније кукавички побећи од Српског народа.

Срби су нешто новцем, а нешто молбама успевали, да по неки Србин дође на место патријарха. Атанасије II, Гаврило II, Вићентије I, и Василије Јовановић Бркић.

Из свега до сад наведеног види се, да је Српска црква и свештенство играло врло важну улогу у ослобођењу свог народа па и у устанку Војда Карађорђа почетком минулог столећа црква и свештенство водили су свој народ кроз крваве борбе у слободу.

А у великом европском рату, кад су непријатељи нашу земљу окупирали и народ опет у ропство пао, свештенство је бодрило и куражило народ, да не клоне духом и да верује у скоро ослобођење. Непријатељи познавајући рад Српског свештенства, нарочито су их гонили и убијали. Тако да су многи страдали и положили своје животе на бранику отаџбине.

Рад Српске цркве, Пећске патријаршије, њених поглавица патријарха и целог свештенства у добу петвековног ропства, као и у великом европском рату повећана је слава цркви и свештенству у свом народу. Радом цркве и свештенства као и њиховом помоћу и пожртвовањем, данас имамо велику и моћну Краљевину Југославију, зашто хвала онима, који створише а Богу слава. Амин!

*

Ову сам тему написао 1933 године у Босиљграду, а први сам је пут прочитао 10-III-1935 године. У Кличевцу на поселу Соколске чете, као старешина, које је давано у корист подизања храма „Св. Саве“ на врачару.

Слушалаца је било око 400 (четири стотина).

Приликом састава овог темата послужио сам се историјом Српске православне цркве.

Парох кличевачки

Милан Д. Перовић, свештеник

Данило Л. Поповић,
свештеник из Батуше

О оговарању, интригирању, осуђивању и клеветању других

Мото:

„Интригаши, траг вам се утро,
Распре сјеме ви сејете грко,
Те с њим племе ви српско трујете“.

Његош.

„Не судиде да не будете суђени“.

Исус Христос.

„Господе избави ме од клевете људске“.

Цар Давид.

Ове речи нашег великог и неумрлог песника Његоша, Христа Спаситеља и Цара Давида говоре, да је страст оговарања, интригирања, осуђивања и клеветања других, била од увек људска слабост, да су се сви пуни врлина људи увек молили Богу, да их Он од тога избави и срца њихова од те страсти очува. Али и ако су ове страсти недостојне нас људи, ипак оне су се данас највише развиле и понајвише су овладале срцима свију људи. Данас су оне окупирале све умове људске и укорениле се у свима друштвима и разним сталежима; данас се најжалост, и највећи и најобразованији људи занимају овим ниским страстима и то тако страсно, да у извесним приликама не штете ни своје најбоље пријатеље, сматрајући да је то врлина чинити.

Узмите, например, у руке које год хоћете новине и часописе, па ћете у првим врстама наћи све саме клевете, осуде и оговарања других. Прислушните где двоје или троје разговарају, па ћете из првих речи, које чујете, сазнати да они некога осуђују и клеветају. Зађите у приватне домове, и тамо ћете на стид и бруку, чути где се отац и син, мати и кћи, па и сви скупа, разговарају и претресају ову или ону фамилију, оговарају или клеветају ову или ону личност; и у том моменту баците мали поглед на децу, која их окружавају, па ћете видети како она с пажњом те родитељске бљувотине слушају и чисто њихове речи гутају, кварећи том кужном болешћу своја млађана срца. Дођите у ма какво друштво, па чак и ако хоћете и у цркву, где

овога порока не би требало да буде, па ћете свуда поцрвенити од стида и срама, слушајући разне клевете и оговарања других.

Језичав човек је крвник људски, који нема душе, нема срца, нема савести. Он не може да мирује, не може да се никада и личим задовољи. У његовој је пакленој нарави, да свакога опада, да свакога црни, не обзирући се да је сам црни од ђавола. Ето због таквих језичавих људи страст оговарања, интригирања, осуђивања, и клеветања других, увукла се у све слојеве друштвене и напунила сваки кутић и прожмала крв и кости свакога човека у опште. За то нам невољно долазе на мисао речи псалмописца и цара Давида: „Господе, избави ме од клевета људских.“

Догоди ли се нешто што би ради општег мира и јавне саблазни требало избећи, што би требало у тајности да остане, језичав човек то одмах разглашује и ужива што је створио немир и јавну саблазан. А још ако у својој души мрзи неку особу, и да ту мржњу искали, он измишља какву лаж о тој особи, и почне ту лаж најпре потајно, после и јавно ширити, и ето ти опште узрујаности и немири. Чује ли он да је неко нешто казао што би могло какву сумњу навести на част и поштење неке особе, он то одмах увеличава, додаје од себе оно што само опако срце може да измисли, разглашује на свој начин, и сретан је кад је успео да заведе свет својим измишљотинама.

Колико ли пута зао језик баци љагу срамоте на најпоште-нијега човека? Колико чистих срдаца он помути, колико ли горких суза он извуче из најневинијих очију? Колико пута језичав човек буде узрок, да се најбоља браћа, најискренији пријатељи посвуде међу собом, да се омрзну, да један другоме о глави раде?

Уста језичавог човека су као отворени гроб и смрт, који чекају да само неког прогутају, а језик његов је језик змијин. Душа му је црна, као црни пакао, јер језиком својим само ђаволу служи. Колико добра може да учини реч човекова, али још више она може да учини зла. Језик је мали део нашег тела — вели ап. Јаков, али много зла може да учини. Мала ватра може да сажеже велике шуме; и језик је ватра пуна неправде, који погани цело тело, који сагорева време нашег живота; јер и рибе и звериње могу се припитомити, а језика нико од људи не може припитомити, јер је немирно зло, пуно једа пакленог (Јак. 3,5—8).

Језик је, вели се, „мач са две оштрице“. За то једнога дана и беше оптужен господин језик као немирно зло, пуно једа и отрова, те је тужилац предложио, да му се метне брњица, како би се учинио нешкодљивим за околину. Судија упита оптуженога, да ли се осећа кривим, но на опште изненађење господин језик одговори: „не, ја сам потпуно невин“. Тада судија отвори закон и прочита ове речи: „а језика нико од људи не може припитомити, јер је немирно зло, пуно једа смртоноснога“ (Јак. 3,8) Ваша је кривица — рече судија — доказана, јер и рибе и звероине могу се припитомити, само ви не! — И сада пође као бујица читав поток речи, тако брзо и иеразумљиво, да судија мораде а и његови писари умолити га, да лакше говори.

Ја тврдим — рече језик — да сам увек био мирољубив као и моји суседи, господа: нос и око. Али кривица је славни суде до срца, оно је увек спремно да ме подбада, тај крвник, који се налази испод мене. За доказ позивам се на речи из закона: „а што излази из уста од срца излази, и оно погани човека.“ (Матеја 15,18). На жалост и ја припадам породици срца, али пошто оно врши велики утицај и има таку власт над својим ближњим суседима, то не могу ја бити крив нити сносити казну за туђу кривицу, јер се често стидим тога сродништва.

Оптуженикова одбрана имала је прилично успеха и судица одлучи, да срце у интересу добро схваћенога мира и пријатељских одношаја међу сродницима има да спроведе радикалну измену т. ј. да се преобрази у доброту. Али исто тако судија препоручи и господину језику да се добро чува празних речи, јер ће се једнога дана потражити рачуна о свакој бескорисној речи коју је он изговорио, а нарочито да се сећа, како је ономе богаташу у паклу највише изгорео језик.... Јер је и у закону написано: „Ко чува језик свој, чува живот свој од невоља свакојаких!“ (Приче Соломонове).

Свако оговарање, интригирање, осуђивање и клеветање других не само што није достојно поштеног, још мање образованог човека, него је оно и грешно; јер таква радња противи се заповести Божијој који нам говори: „Не судите да суђени не будете.“ Ово тим пре, што сви знамо, да Бог није дао право суда никоме од нас грешних: јер је Он знао: „да грешни људи немзју граница у осуђивању и клеветању“ (Псалмопевац Давид). Са тога је узрока и Исус Христос нама забранио са аарочитом заповешћу својом ту грешну навику. претећи нам страшном и веч-

ном осудом; „Не судите — вели он — да суђени не будуће“. „Јер каквим судом судите, онаквим ће вам се и судити на страшном суду Божијем; и каквом мером мерите, онаквом ће вам се и мерити.“ Другим речима: не распитуј се о животу других; не разматрај, не износи на видик рђаве поступке других; не оговарај и никоме злу реч не реци нити коме зла пожели.

И свети оци и учитељи црквени такођер су врло често говорили и учили да сваки гледа своје мане и погрешке а да о туђима и не мисли, а још мање да суди и осуђује. Шта више, они и ако су имали на то право, које им је сам Христос средством св. апостола дао, нису никад изобличавали туђе грехе, већ су се својски старали да их од других прикрију, и да пред другима извине општом људском слабошћу, препоручивши грешницима и језичавим људима да се у будуће поправе и да више не греше, јер ће искусити строгу казну од Бога можда још овде на земљи, а већ је на небу неминовна.

Свети Кипријан уподобљава језичава човека разбојнику и горем од разбојника. Овај невином крвљу кваси разбојничке руке своје, а онај поганим језиком својим руши част човекову, црни му његово име и доводи га до очајања. Разбојник лишава човека живота, али тим му одузима ипак нешто, што данас или сутра мора смрћу престати; а језичав човек одузима другом човеку име, част, срећу и убија у њему духовну страну његову која је претежнија и важнија од телесне, јер за поштена човека име и част вреди више него ли и сам живот.

Свети Кирило Александријски препоручује хришћанима да се више чувају од злих језика, него ли од ичега другога на свету, те им напомиње старозаветно учење, где је казано: да су зуби синова људских копља и стреле, а језик њихов оштар мач, и да ће човек мање претрпети ако га змија из потаје уједе, него ли кад падне у уста опадача; а особито да се пазе онога рода људи, чији су зуби мачеви и кутњаци ножеви, и који прождиру сиромаше и убоге са земље.

Свети Јован Златоуст назива језичаве људе псима и сматра их горима од паса. Пас напада — вели он — само на туђинца, а језичав човек на свакога; пса чујеш јер лаје, те га се можеш сачувати, а језичав човек напада из потаје за леђима; пса ћеш умирити са кором хлеба, а овај не штеди ни своје добротворе пси уједају оне, који су им на домаку, а ови уједају и оне који су им близу и који су им далеко; пас својим уједом рани само

тело, а језичав човек оштети и име и понос поштенога човека и чим може више људи својим отровом да дирне, тим је он задовољнији и радоснији.

Но рећи ће неко: немогуће је прећутати кад кога видим да ради што не ваља. Па зар несмем и зар је за осуду о неваљаломе ма шта казати? Не, није за осуду о неваљаломе говорити. Али тај говор треба да потиче из сажаљења, а не из мржње гњева и осуђивања.

Кад видимо некога да греша и ради што не ваља, немојмо осуђивати, оговарати, исмејавати, већ га пажљиво, посаветујмо и замолимо да не греша. Шта више дужност нам хришћанска налаже да се Богу молимо, за оне, који су пошли странпутицом те да их Он обрати на пут добра.— Благо ономе, ко исправља онога, који греша и од злих дела одвраћа. — Ово нам и Спаситељ наређује, а забрањује осуђивати.

Упитајмо с правом речима апостола Павла оне, којима нико није дао право и власт да друге суде и осуђују: „ко си ти који судиш туђему слози? Он својему господару стоји или пада. Ако падне он ће и устати, јер је Бог кадар подигнути га.“ А ти приватни и обични човече, који ниси одређен ни за један ни за други суд, ко си ти који хоћеш да судиш и осуђујеш другога па још често у гордости својој и покварености срца свога клеветаш и оговараш ближњега свога. Шта се тебе тичу туђе мане и погрешке. Ти хоћеш да судиш друге за њихове грехове и пороке, а заборављаш на своје сопствене, којих можда имаш и сувише.

Не треба осуђивати друге још и с тога, што се у томе послу можемо огрешити о правога и невинога; можемо осудити онога који није за осуду. Маријам сестра великог пророка Мојсија осудила је за нешто свога брата, а међутим он је био сасвим невин. Мелхуза жена цара Давида спасила је како Давид игра око ковчега завјета, у повратку од филистимљана, који су били заробили ковчег завјета. Видећи га да игра, она је мислила да је он пијан и да с тога игра. Судећи тако о Давиду, она му је јавно насмејала и тиме осудила његов поступак. Међутим она је се огрешила. Давид није био пијан. Он је услед радости духовне што је ковчег завјета био враћен, био побожно усхићен и услед велике радости и побожности поиграо с народом својим око ковчега завјета.

— Наставиће се —

Расписи

Свештенички бир

Поводом предлога једног Архијерејског намесника и вођене преписке о одређивању и пријему свештеничког бира, Патријаршијски управни одбор није усвојио пошто је незгодан и реметио би читав административно-порески поступак, који већ постоји и који Министарство финансија спроводи ради убирања прихода.

Патријаршијски управни одбор прима од државе одређену суму на име свештеничког бира у месечним ратама и одређује за сваку парохију висину бира према разрезу пореза, који врше надлежне пореске власти.

До самог свештеника стоји, да ли ће му се бир исплаћивати, колико му стварно припада према броју пореских глава у парохији.

Свештеник када тражи да му се регулише сума бира, треба да поступи овако:

Од дотичне пореске власти или од општине треба да прибави уверење о разрезу бира на парохијане, који су распоредом пореза дотичне општине задужени биром. За државне и самоуправне чиновнике и службенике треба да прибави уверење од дотичног надлештва: колико је у току дотичне календарске године била на служби код тога надлештва православних пореских обвезника, који су дужни платити свештенички бир. Та уверења треба достављати овом Одбору као надлежном за одлуку.

Известите о овоме свештенство ради знања и управљања.

Пољопривредна карта

Југословенска велика ложа трезвености под бр. 506 од 9. III. 1935 год. обратила се молбом Светом архијерејском синоду да се Пољопривредна карта Југославије у њеном издању препоручи свима парохиским свештеницима.

Ова Пољопривредна карта Југославије рађена је по најсавршенијим начелима картографије, у многим живописним бојама најсавршенијом тетодом. До данас наша земља није имала такву

једну карту, а иностранство се не може похвалити бољим картама. Велика вредност ове карте је срећно и доследно спровођење два принципа: строга стручност и крајње могућа популарност. Популарност пољопривредне карте је у томе, што и човек из народа, и онај најпростији, једним летимичним погледом, стиче јасну слику о свим својствима Отаџбине: свако место, сваки крај, сваки делић Југославије обележен је најкарактеристичнијим обележјем. Свиларски крај обележен је свилобубом, воћарски крај шљивом или јабуком, шумарски крај по врсти шуме — четинарем или листопадним дрветом, житарски крај — руковетом класја или клипом кукуруза, дувански — дуванским листом у свим квалитетима, виноградски крај гроздом. Тако је представљено живописно и сликовито рударство, сточарство (овца, свиња, коњ крава) и у. д. Све ове карактеристичне сличице израђене су брижљиво, прецизно, уметнички да остављају снажан утисак, живописности, сликовитости и очигледности — три елемента која дају првенствену вредност карти. Али издавач и уметници имали су још један циљ у својој раду: да што више нагласе и национално-културни моменат наше Отаџбине. И то им је потпуно успело. Низом слика наших цркава и манастира-слика као верних копија њиховог спољашног изгледа — засејана су сва места Отаџбине, класична за наше културне изразе током целе славне прошлости. Како је у ствари православље, стилизовано кроз наше традиционално родољубље, било и остало најживотворнији и најјачи извор културних енергија кроз свуголику историју нашу до данас, то је и ова карта добила превасходно православно обележје: свуда само српски манастири и српске цркве као куле светиље кроз векове. На њој је уцртано 14 које цркава које древних манастира, који су играли у нашој историји највећу улогу, као што су: Жича, Лазарица, Раваница, Милешево, Студеница, Св. Никола, Сопотани, Високи Дечани, Пећска Патријаршија Грачаница, Св. Ђорђе, Марков манастир, манастир на Цетињу и Херцег Нови. Овај дух одржавају и чине уметничке слаке: у средини државни грб, а до њега слика наше славом увенчане династије: Војда Карађорђа, Краља Петра Ослободиоца, Витешког Краља Александра I Ујединитеља као и нашег дичног Владара Његовог Величанства Краља Петра II. До ових слика с једне и с друге стране, по две слике свети Сава благосиља Српчад, Крунисање Душаново, Први устанак и Освећено Косово — најважнија обележја и дагајаји народне историје. Карта је још

уоквирена уметничким сличицама са потребним објашњењем. У угловима се налази по једна симболична слика: у левом горњем углу слика претставља науку, а у доњем углу нашу пољопривреду; у десном углу горњем — нашу уметност, а у доњем — нашу трговину и индустрију.

Ову карту оценили су референти Главног просветног савета најповољнијом оценом. По овој оцени која истиче многе добре стране карте, референти препоручују да се карти поклони сва пажња и помогне да уђе у сваку школу као очигледно средство у настави. Ово мишљење је усвојио Господин Министир просвете и својом одлуком С.Бр. 1926 30.17.1934 године, изволео одобрити и препоручити је за употребу у средњим, грађанским и основним школама.

С обзиром на све изложено част нам је умолити Вас, да ову карту изволите препоручити Српском свештенству, а преко њега целом православном народу, црквеним и манастирским управама и епархиским управним одборима. Није случај што се ова карта појављује баш у Светосавској години, јер и она на свој начин, својим језиком велича дела нашег највећег Великана — Светитеља Саву.

Карта се може добити код Југословенске велике ложе трезвености у Београду — Престолонаследников трг. 42. Ложа је вољна школама и установама продати ову карту на шестомесечну отплату. Приликом испоруке карте плаћа се 100.— динара (карта се шаље на доплату). Остатак од 250.— динара има се исплатити у пет једнаких рата од по 50.— динара, која се доставља сваког 1—10 у месецу.

Ову карту (мапу) могли би набавити и поклонити школама и разним културним установама њихови пријатељи и добротвори као свој дар у Светосавској Години. У том случају би на самој мапи била исписана њихова имена, или имена оних у чији се спомен поклања. Уписивање имена вршило би се бесплатно приликом испоруке мапе-карте, ако би вредност исте била потпуно уплаћена.“

Новац од продатог имања

Патријаршијски управни одбор под бр. 3422 — 1934/32—1935 од 4.IV.1935 године доставио је овоме Одбору акт следеће садржине:

Поводом случајева па се од продаје црквених, црквеноопштинских и манастирских некретнина добивени новац уносио у

касу и трошио на редовне текуће потребе, што је потпуно неправилно, позива се Епархијски управни одбор, на основу одлуке Патријаршијског управног одбора од гореозначеног дана под горњим бројем, да изда распис свима подручним црквеним општинама и манастирима и манастирским управама, да се од продаје црквених, црквеноопштинских и манастирских некретнина добивене суме имају улагати на приплод у Државну хипотекарну банку на посебну уложну књижицу са назначењем: да је дотична сума коренити иметак, који се не сме трошити без одобрења надлежних црквених власти. Уједно се позива Епархијски управни одбор, да строго пази над извршавањем овога наређења.

Вести из наше епархије

Свештеничка скупштина

На првој страни „Браничевског весника“ у свесци за март и април објављен је позив за прву скупштину удруженог свештенства Епархије Браничевске; која је имала да се одржи на дан 17/30 маја текуће године у граду Пожаревцу. Но иста није могла да се одржи услед тога што је од 200 и нешто више свештеника оба реда на скупштину дошло једва 30—40 свештеника из целе Епархије.

Овој недаћи има пуно узрока. Један од првих и најглавнијих јесте факт, да свештенство није примило своје принадлежности за два месеца. Сезона, пак, у којој се скупштина имала одржати јесте таква, кад свештеник нема откуд паре добити за свој рад, те се поред најлепших жеља није могло одазвати овој својој другарској дужности.

Други разлог јесте тај, да многа браћа свештеници нису добили свеску Браничевског Весника за март и април ни уочи саме скупштине, ма да је иста била готова у очи Цвети и разаслата Архијерејским намесницима са молбом да је одмах растура подручном свештенству. Управа удружења ве може да шаље лист сваком свештенику понаособ стога што је поштарина скупа те апелује на браћу намеснике да га они растурају путем којим им је најлакши.

Као трећи разлог, што свештенство није дошло на ову прву своју скупштину, чујемо да многи намесници нису одобрили од-

лазак својим свештеницима, стога што нису добили специјалан акт Архијерејске Власти, којим се одобрава осуство свештеницима.

Ако је ово истина, мислим да је то страшна погрешка или у најмању руку неспоразум. У позиву се вели: да се скупштина има одржати по одобрењу Његовог Преосвештенства Епископа Браничевског Господина Др. Венијамина. Тим самим се подразумева, да је сваком свештенику одобрено осуство, само да осигура себи замену у парохији за време свога бављења на скупштини.

Видећи да је број присутних свештеника очајно мали управа се је споразумела са Његовим Преосвештенством Епископом Браничевским Господином Др. Венијамином да скупштину **одложи за 21 август (3 септембар) тек године.**

Дневни ред биће онај исти који је изложен у свесци за март и април. Управа ће поред овога огласа учинити са своје стране све да сва браћа свештеници буду благовремено извештени о дану, када ће се одржати ова скупштина и тиме са себе скинути сваку одговорност за нехат браће према својим животним питањима. Тако исто управа ће издејствовати и нарочити акт Архијерејске Власти који одобрава потребно осуство, па ако и после ових напора буде слаб одзив на скупштини онда ће се морати са болом у души рећи: „пропаст твоја од тебе Израљу!“

Оно неколико свештеника што је било дошло на скупштину провело у невезаном и врло пријатном разговору са својим Архијерејем више од два сата. Преосвећени је био необично расположен и вољан да свакога саслуша, па чак и отрпи неку оштру реч. Споразумевање са својим свештеницима показао је, да му је врло пријатна ствар, као и то да је вољан свакоме изаћи у сусрет, наравно, само у греницама закона и могућности.

Апелујемо на браћу свештенике, да у што већем броју дођу на ову скупштину и громогласно изложе беду у којој се налазе и изнесу жеље своје, које ће бити изнете на највише место,

Старом свештеничком удружењу вечито се је пребацивало од злонамерних лица, да оно није израз целокупног свештенства, јер је свештеничке скупштине посећивао очајно мали број свештеника. Сада су сви свештеници обавезни да буду чланови свештеничког удружења, зато наша скупштина мора бити многобројна, величанствена и достојанствена,

Што се тиче питања материјалних жртава око долажења на скупштину, то мора отпасти кад је у питању опстанак и углед нашега реда.

Само енергично и сложено држање свију нас, па и оних најмањих, може нас извући из ове тешке кризе и дати нам полета да развијемо своју божанствену мисију у народу.

Рукоположени

Њ. П. Е. Б. Г. Др. Венијами изволео је на св. Литургијама рукоположити у чин ђакона, јерођакона и свештеника следећа лица.

1) Јерођакона Илариона, сабрата м-ра Горњака за пресвитера на дан 1/14.I. 1935 г. у Саборном храму у Пожаревцу.

2) Монаха Хризостома, сабрата м-ра Раванице у чин ђакона на дан 15/28.IV.1935 год. у Саборном храму у Пожаревцу, а у чин презвитера на дан 16/29.IV.1935 г. у храму св. Оца Николаја у Пожаревцу.

3) Монаха Григорија, сабрата м-ра Горњака у чин ђакона на дан 1/14.I.1935 г. у Саборном храму Св. Ахрангела Михаила у Пожаревцу.

Постављења и премештаји

1) Одлуком Арх. власти бр. 547 од 15/28.III.1934 г. постављен је јереј Александар Мирошниченко, капелан II шетоњске парохије у Арх. нам. млав. за привременог пароха исте парохије.

2) Одлуком Арх. власти бр. 500 од 6/19.III.1935 год. премештен је јеромонах Мелентије, са брат м-ра Тумана у братство м-ра Св. Петке.

3) Одлуком Арх. власти бр. 659 од 9/22.IV.1935 г. премештен је јереј Јован Чогурић, привр. парох вуковачки за привр. пароха нересничког у ср. звишком.

Одликовани

Одлуком арх. власти бр. 478/1935 год. одликован је и на дан 4/17.III.1935 г. произведен за игумана с правом ношења игуманског крста јеромонах Лука, старешина м-ра Миљкова.

2) Одлуком Арх. власти Бр. 496 од 4/17.III.1935 г. одликован је правом ношења набедреника јереј Душан Благојевић цркв. Судски тужиоц.

3) Одлуком Арх. власти Бр. 621 од 3/16.IV.1935г. одликован је игуманским чином синђе: Павле старешина м-ра Манасије.

4) Одлуком Арх. власти Бр. 621 од 3/16.IV.1935 г. одликован је игуманским чином јеромонах Димитрије, старешина ман. Св. Петке.

5) Одлуком Арх. власти Бр. 621 од 3/16.IV.1935 г. одликован је правом ношења набедреника јереј Димитрије Леринчанац, парох њупријски.

6) Одлуком Арх. Власти бр. 621 од 3/16.IV.1935 г. одликован је протојерејским чином јереј Љубомир Поповић, парох ракиначки.

7) Одлуком Арх. власти бр. 621 од 3/16-IV-1935 г, одликован је протојерејским чином јереј Коста Благојевић, парох михаиловачки.

8) Одлуком Арх. власти бр. 621 од 3/16.IV.1935 г. одликован је правом ношења протске камилавке јереј Душан Благојевић, цркв. судски тужиоц.

9) Одлуком Арх. власти бр. 621 од 3/16.IV.1935 г. одликован је правом ношења протске камилавке јереј Александар Илић, парох III њупријски.

10) Одлуком Арх. власти бр. 621 од 3/16.IV.1935 г. одликован је правом ношења протске камилавке јереј Драгутин Маринковић, парох IV параћинске парохије.

11) Одлуком Арх. власти бр. 622 од 3/16.V.1935 г. одликован је правом ношења протске камилавке јереј Сава Добросављевић, парох орешковички.

12) Одлуком Арх. власти бр. 621 од 3/16.IV.1935 г. одликован је правом ношења црвеног појаса јереј Јован Десимировић, парох великоцрњишки у миру.

13) Одлуком Арх. власти бр. 621 од 3/16.IV.1935 г. одликован је правом ношења црвеног појаса јереј Драгомир Милошевић, парох брадарачки.

Отпуштени из клира

1) Одлуком Арх. власти бр. 442 од 20.II/5.III.1935 год. подарен је канонски отпуст за Епархију нишку јереју Слободану Станојевићу пароху мусталинском у Арх. Намесн. звишком.

2) Одлуком Арх. власти бр. 822 од 20.V/5.VI.1935 г. подарен је канонски отпуст за Епархију нишку јеромонаху Исакију сабрату м-ра Манасије.

Одобрена осуства

1) Одлуком Арх. власти бр. 505 од 9/22.III.1935 г. одобрено је пет дана осуства протојереју Милану Бравковићу пароху I пожаревачком.

2) Одлуком Арх. власти бр. 534 од 15/28 III.935 г. одобрено је пет дана осуства протојереју Љубомиру Радовановићу парохију II пожаревачком.

3) Одлуком Арх. власти бр. 565 од 22.III/4 IV.935 г. одобрено је месец дана осуства проти Павлу Лукићу, арх. намесн. ресавском.

4) Одлуком Арх. власти бр. 592 од 29.III/11 IV.935 г. одобрено је 10 дана осуства протојереју Периши Ермићу, арх. намеснику раваничком.

5) Одлуком Арх. власти бр. 667 од 11/24.IV.935 г. одобрено је 10 дана осуства јереју Драгољубу Тодоровићу парохију десивском.

6) Одлуком Арх. власти бр. 675 од 1.V.1935 г. одобрено је 7 дана осуства јереју Војиславу Столићу парохију I кушиљевском.

7) Одлуком Арх. власти бр. 740 од 26.IV/9.V.935 г. одобрено је 20 д. осуства јереју Михаилу Вуковићу, п. близначком.

8) Одлуком Арх. власти бр. 708 од 25 IV/9.V.1935 г. одобрено је три дана осуства јереју Петру Јовановићу, п. браничев.

9) Одлуком Арх. власти бр. 760 од 5/18.V.1935 г. одобрено је три д. осуства протојер. Алексеју Садовничеју, п. кулском.

10) Одлуком Арх. власти бр. 764 од 5/18.V.1935 г. одобрено је 3 д. осуства јер. Радославу Влајићу, пар. баричком.

11) Одлуком Арх. власти бр. 779 од 3/21.V.1935 г. одобрено је 20 д. осуства јер. Нацку Величковићу, пар. забрђском.

12) Одлуком Арх. власти бр. 798 од 14/27.V.1935 г. одобрено је 20 д. осуства јер. Милану Ф. Благојвићу, п. смедерев.

14) Одлуком Арх. власти бр. 176 од 21.I/3.II.1935 г. одобрено је 3 д. осуства јер. Ђури Тодоровићу, кап. топоничком.

14) Одлуком Арх. власти бр. 819 од 25.V/5.VI.1935 г. одобрено је 3 д. осуства јер. Петру Јовановићу пар. браничевском.

15) Одлуком Арх. власти бр. 809 од 16/29.V.1935 г. одобрено је 3 д. осуства јер. Драгољубу Тодоровићу, п. десивском.

Умрли

1) Јереј Владислав Стефановић парох II шетоњски у миру у Арх. намесништву млавском умро је на дан 4/17.III.1935 год.

2) Јереј Јован Десимировић умировљени парох мало црнски у арх. намесништву пожаревачком умро је 4/16 јуна 1935 године и сахрањен у граду Пожаревцу.

Бог да им душу прости.

Освећење цркве у селу Вел. Лаолу

На дан св. Цара Константина и Јелене освећена је величанствена црква у селу Вел. Лаолу — арх. намесништво млавско.

Његово Преосвештенство Епископ Браничевски у пратњи чланова свога Суда отишао је још 18 (31) маја у манастир Витовницу — задужбињу св. Краља Милутина где је одслужио св. литургију 19-V (1-ог) и упознао се са знаменитостима ове лепе обитељи и задужбине славних Немањића.

У недељу 20-V.(2-IV) Преосвећени је дошао из Витовнице у варошицу Петровац на Млави, којој је овом приликом учинио праву своју званичну канонску визитацију. Црквена општина и грађанство ове лепе варошици дочекали су свога Архијереја онако, како то доликује Његовом високом чину.

Ту је Преосвећени такође одслужио архијерејску литургију и у своме кратком говору изразио задовољство на оваквој пажњи и позвао верне да чувају и њежно негују веру својих отаца.

Тога дана стигао је св. Владика у Вел. Лаоле уз грување прангија и веселе поздраве грађана овога села наше питоме Млаве. На улазу у село постављена су три славолука са пригодним надписима којима се поздравља високи гост у овако свечаном моменту. Ту Га је дочекао и поздравио председник црквене општине и изразио Му у кратком говору добродошлицу и изразио синовску оданост нашој Св. Цркви.

На улазу у саму цркву поздравио Га је млади свештеник ове цркве г. Борис Јаковљевски дивним говором пуним духа и љубави према своме Архијереју и умолио Га да уђе у свети храм и тамо призове божанску благодет, која ће осветити ову зграду и од ње створити Дом Бога Живота.

Преосвећени је, са највећом пажњом саслушао овај говор свога преданог сарадника у Винограду Господњем и очито дирнут топлим изразима његовим ушао са највећом побожношћу у новосазидани храм, који је био препун народа не само из овог села, већ из целе околине.

Пошто се Владика Свети уверио да је све у реду, настало је бденије, у коме је и сам узео учешћа, и тиме још једанпут изразио радост што је баш Њему пало у део та срећа да освети овај храм и благослови народ који Га тако одушевљено дочекује и поздравља.

Преосвећени са целом својом пратњом, после бденија отишао је у манастир Горњак на превођиште, па је сутра-дан; на дан

Дан је био сунчан и величанствен. Свет је пристизао још у 5 часова изјутра из далеких крајева и заузимао места одакле ће што боље гледати тај заиста редак акт — освећење храма. Мада је била страховита жега црква је била препуна народа, који није осећао жегу и замор само да буде учасник овог свечаног догађаја. Обношење св. мошти, отварање цркве, полагање мошти у стуб, праће св. трпезе и њено облачење народ је пратио са највећом запетошћу и дубоком побожношћу.

На крају св. литургије Преосвећени је још једанпут Богу благодарио што Га је удостојио велике милости да освети овај диван храм и посаветовао своју драгу паству да га чува као зеницу ока свога и у њега често долази ради призивања милости Божије на дом свој, чељад и благо своје. Објаснио је, даље, да је овај дом молитве у исто доба и вечна школа, у којој се човек учи свему добром, узвишеном и племенитом. Са болом у души, констатовао је наш Архипастир, да је наш народ јако непросвећен и неупућен да често пута долази у свете храмове, а та његова апстиненција према цркви њему се јако свети, јер се из дана у дан јавља све већи број злочинаца, корупционаша, блудника, пијанца итд. итд.

На послетку је призвао благодат Св. Духа на све верне, а пошто је разделио нафору изашао из цркве опет одушевљено поздрављен од масе народа, који је прекрилио порту црквену.

На ручку је пало неколико лепих здравица. Прву је напио Преосвећени Владика Његовом Величанству Краљу Патру II и Његовој Светости Патријарху Варнави. Њему је напио здравицу г. Васа Лазаревић, начелник Министарства Унутрашњих послова и велики приложеник овога храма. Г. Лазаревић је евоцирао у своме лепом говору успомене из своје ране младости, када је он као син дућанције из тога села, стицао прве појмове о свету и друштву и подвукао, да су му те успомене и сада драге и миле. Те су га успомене и побудиле да купи звоно овој цркви, звоно које ће позивати његове другове на молитву Богу и јављати његовом селу сва радосне и жалосне догађаје који се ту буду дешавали.

Храм овај задужбина је пок Владе Поповића, порезника који је на својој самрти, и ако је умро далеко од свога драгог села, све своје имање оставио фонду за подизање цркве у овом месту где је велики број његових предака поповоа и где је он

први пут угледао овај лепо свет. Имање је његово продато у доба кад је погодно било и створен фонд од близу 600.000 динара из кога је подигнута величанствена црква и дом за месног пароха.

У очи самог освећења цркве његове су кости донесене из Херцег Новог, где је био отишао да тражи лека својој љутој бољци и живот окончао. Оне су сахрањене пред самом црквом а на цркви утиснута мермерна плоча са његовим именом. Ова ће плоча показивати будућим поколењима како је велика љубав његова била према многозаслужној светосавској цркви нашој и бодрити их да истрају у животу и борби животној.

Од смрти његове, па до остварења његове жеље протекло је доста времена и проведено много мука док је дело приведено крају. Млади и одушевљени свештеник села Вел. Лаола поч. Аца Стефановић први је повео енергичну акцију за остварење племените замисли великог Ктитора поч. Владе и борно се са свима препрекама које су му на пут стајале. И баш онда, када је видео дом свештеников готов и цркву завршену обурван тешком болешћу легао је у гроб и не видевши крунисање његових напора.

Њега је наследио још млађи, али јако одушевљен свештеник г. Борис Јаковљевски, који је, помогнут од учитеља и других грађана после пуно горких доживљаја и разочарења дочекао тај срећни час да његова лепа црква пропева и помогне његовој пастви да оплемени срце и душу своју.

Никада, чини ми се, питома Млава није видела толику свечаност и толики народ на једном месту као што је овом приликом. Пространа порта била је препуна света како за време ручка, тако и после њега и дубоко у ноћ. Све околне улице биле су закрчене аутомобилима и колима тако да је се са тешком муком може прићи св. цркви.

На ручку поред народа из овога села и околине видело се неколико угледних гостију из Петровца и Београда који су или сами рођени у овом селу или су њихови стари пореклом из истога. Они су поред израза љубави према своме селу донели св. цркви лепе прилоге и постали ктитори и приложници храма овога. Св. Црква и њени свештеници на свакој служби помињаће имена њихова и молити се Богу за њих и њихове старе.

Садржај

Чланци и расправе:

Д. Л. Поповић:	Седам христових речи са крста	-	стр.	85—90
В. Јаковљевски:	Зашто хришћани празнују недељу а не суботу	- - -	"	90—97
Р. Д. Лукић:	Који ми се писац на светске књи- жевности највише свиђа и зашто?	- - -	"	97—104
М. Д. Перовић:	Улога српске цркве у ослобођењу свога народа	- - -	"	105—109
Д. Л. Поповић:	О оговарању, интригавању, осуђива- њу и клеветању других	- - -	"	110—114

Расписи:

Свештенички бир	- - - -	"	115
Пољопривредна карта	- - - -	"	115—117
Новац од продатог имања	- - - -	"	117—118

Вести из наше епархије

Свештеничка скупштина	- - - -	"	118—120
Рукоположени	- - - -	"	120
Постављена и премештаји	- - - -	"	120
Одликосани	- - - -	"	120—121
Отпуштени из клира	- - - -	"	121
Одобрена осуства	- - - -	"	121—122
Умрли	- - - -	"	122
Освећење цркве у селу Вел. Лаоле	- - - -	"	123—125

Исправка:

На страни 123 а испод последњег реда треба додати:

Константина и Јелене још у 7 часова понова стигао у Вел. Лаоле
и отпочео свету службу и освећење св. храма.